

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ  
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ  
«РОЖИЩЕНСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ЛЬВІВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО  
УНІВЕРСИТЕТУ ВЕТЕРИНАРНОЇ МЕДИЦИНИ ТА БІОТЕХНОЛГІЙ  
ІМЕНІ С.З.ГЖИЦЬКОГО»**

**Фармакологія з рецептурою**

**ПРОГРАМА**

**освітнього компонента (навчальної дисципліни)  
підготовки фахівців ОПС фаховий молодший бакалавр  
спеціальність 211 Ветеринарна медицина**

**Рожище  
2022 р.**

**Укладачі:**

Недопад Л. К., Ющак О. В. викладачі ВСП «Рожищенський фаховий коледж Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького»

**Рецензенти:**

Карпюк О. Р., Прус В. В., викладачі ВСП «Рожищенський фаховий коледж Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій імені С. З. Гжицького»

Програма обговорена на засіданні циклової комісії

Ветеринарна медицина

Протокол від 25 липня 2022 року № 8

Голова циклової комісії Заяць О. Й.

Рекомендовано Педагогічною радою ВСП «Рожищенський фаховий коледж ЛНУВМБ імені С.З. Гжицького»

Протокол від 25 серпня 2022 року № 11

При укладанні програми освітнього компонента (навчальної дисципліни) за основу взята орієнтовна програма навчальної дисципліни Фармакологія з рецептурою, рекомендована Науково-методичною радою Науково-методичного центру «Агроосвіта» (протокол від 25.05.2016 р. № 5)

**ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**  
**«Фармакологія з рецептурою»**

Галузь знань 21 Ветеринарна медицина

Спеціальність 211 Ветеринарна медицина

Освітньо-кваліфікаційний рівень фаховий молодший бакалавр

Загальна кількість годин 120

**Форма організації освітнього процесу та види навчальних занять  
обсяг годин:**

Навчальні заняття:

|        |    |
|--------|----|
| Лекції | 36 |
|--------|----|

|                   |    |
|-------------------|----|
| Практичні заняття | 44 |
|-------------------|----|

|                   |    |
|-------------------|----|
| Самостійна робота | 40 |
|-------------------|----|

|                                 |         |
|---------------------------------|---------|
| Форма підсумкового контрольного | екзамен |
|---------------------------------|---------|

## ВСТУП

Програму вивчення нормативної навчальної дисципліни «Фармакологія з рецептурою» складено відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фаховий молодший бакалавр спеціальності 211 Ветеринарна медицина.

Предметом вивчення освітнього компонента Фармакологія з рецептурою передбачено набуття здобувачами освіти необхідних знань та навичок під час застосування лікарських засобів захисту тварин.

**Міждисциплінарні зв'язки:** «Внутрішні незаразні хвороби», «Хірургія ветеринарної медицини», «Акушерство, гінекологія та штучне осіменіння сільськогосподарських тварин», «Паразитологія та інвазійні хвороби сільськогосподарських тварин», «Епізоотологія з мікробіологією», «Організація ветеринарної справи».

Метою «Фармакології з рецептурою» є вивчення питань фармакодинаміки, фармакотерапії, фармакопрофілактики, фармакокінетики лікарських засобів, а також ознайомлення здобувачів освіти з ветеринарною аптекою, її обладнанням, правилами роботи в аптеці.

Найважливішими завданнями фармакології є вивчення механізму дії ліків на здоровий (фармакодинаміка) та хворий (фармакотерапія) організм, а також на збудників інфекційних, інвазійних захворювань. Вивчають здобувачі освіти фармакодинаміку як на лабораторних, так і на домашніх, зокрема дрібних тваринах.

Також актуальним завданням фармакології є вивчення фармакокінетики діючих речовин того чи іншого препарату. Знання цих параметрів має надзвичайно важливе значення для вибору способів і кратності введення, тривалості лікування, принципів дозування та можливостей використання продуктів тваринництва. Важливою частиною фармакології є вивчення токсичних особливостей препаратів, що мають гостру та хронічну токсичність.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні знати:

- устаткування і обладнання ветеринарної аптеки;
- правила зберігання лікарських засобів захисту тварин;
- правила виписування рецептів;
- технологію виготовлення основних лікарських форм;
- класифікацію лікарських речовин, дію і застосування фармакологічних засобів;
- отрути і протиотрути;.

### **вміти:**

- користуватися довідниковою та іншою літературою з фармакології;
- готувати і стерилізувати аптечний посуд, ліки та інструменти;
- користуватися вимірювальними приладами і вагами;
- проводити розрахунки і дозувати лікарські засоби тваринам;
- виготовляти різної концентрації дезінфікувальні і протипаразитарні засоби;
- вводити лікарські речовини різними шляхами та надавати допомогу під час отруєння фармакологічними засобами.

Структура освітнього компонента є орієнтовною. Циклова комісія може вносити зміни в розподіл навчальних годин за темами, у зміст навчального матеріалу і порядок його викладання за обов'язкового збереження кількості годин, відведених навчальним планом на вивчення навчальної дисципліни. Зміни, що вносить циклова комісія в програму, повинні бути затверджені заступником директора з навчальної роботи.

## 1. ОРІЄНТОВНА СТРУКТУРА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

| Розділ                                      |                         | Тема |                                                                                         | Обсяг годин для окремих видів навчальних занять і самостійної роботи |                     |                   |                   |            |
|---------------------------------------------|-------------------------|------|-----------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------|---------------------|-------------------|-------------------|------------|
| №                                           | назва                   | №    | назва                                                                                   | лекції                                                               | лабораторні заняття | практичні заняття | самостійна робота | разом      |
| 1                                           | 2                       | 3    | 4                                                                                       | 5                                                                    | 6                   | 7                 | 8                 | 9          |
|                                             |                         |      | Вступ                                                                                   | -                                                                    | -                   | -                 | 2                 | 2          |
| 1.                                          | Рецептура               | 1.1. | Загальна рецептура                                                                      | 2                                                                    | 6                   | -                 | 8                 | 16         |
|                                             |                         | 1.2. | Спеціальна рецептура                                                                    | 2                                                                    | 12                  | -                 | -                 | 14         |
| <b>Всього за розділ</b>                     |                         |      |                                                                                         | <b>4</b>                                                             | <b>18</b>           |                   | <b>10</b>         | <b>32</b>  |
| 2.                                          | Загальна фармакологія   | 2.1. | Фармакодинаміка                                                                         |                                                                      |                     |                   |                   |            |
|                                             |                         | 2.2. | Фармакокінетика                                                                         | 2                                                                    | -                   | -                 | -                 | 2          |
|                                             |                         | 2.3. | Фармакотерапія. Види фармакотерапії                                                     | -                                                                    | 6                   | -                 | 2                 | 8          |
| <b>Всього за розділ</b>                     |                         |      |                                                                                         | <b>2</b>                                                             | <b>6</b>            |                   | <b>2</b>          | <b>10</b>  |
| 3.                                          | Спеціальна фармакологія | 3.1. | Засоби, що діють на центральну нервову систему                                          | 4                                                                    | -                   | 2                 | 12                | 18         |
|                                             |                         | 3.2. | Засоби, що діють на периферійну нервову систему. Засоби, що пригнічують аферентні нерви | 2                                                                    | -                   | 4                 | 2                 | 8          |
|                                             |                         | 3.3. | Засоби, що збуджують аферентні нерви                                                    | 2                                                                    | -                   | 2                 | 2                 | 6          |
|                                             |                         | 3.4. | Засоби, що регулюють функцію еферентних та адренергічних нервів                         | 2                                                                    | -                   | 2                 | 2                 | 6          |
|                                             |                         | 3.5. | Дезінфікувальні та антисептичні засоби                                                  | 6                                                                    | -                   | 2                 | -                 | 8          |
|                                             |                         | 3.6. | Хіміотерапевтичні засоби                                                                | 4                                                                    | -                   | 2                 | -                 | 6          |
|                                             |                         | 3.7. | Протипаразитарні засоби                                                                 | 4                                                                    | -                   | 2                 | 8                 | 14         |
|                                             |                         | 3.8. | Засоби, що діють на процеси обміну речовин в організмі тварин, серцеві глікозиди        | 4                                                                    | -                   | 2                 | 2                 | 8          |
| <b>Всього за розділ</b>                     |                         |      |                                                                                         | <b>28</b>                                                            |                     | <b>18</b>         | <b>28</b>         | <b>74</b>  |
| 4. Ветеринарна фітотерапія                  |                         |      |                                                                                         | 2                                                                    | -                   | 2                 | -                 | 4          |
| <b>Всього за розділ</b>                     |                         |      |                                                                                         | <b>2</b>                                                             |                     | <b>2</b>          |                   | <b>4</b>   |
| <b>Всього годин з освітнього компонента</b> |                         |      |                                                                                         | <b>36</b>                                                            | <b>24</b>           | <b>20</b>         | <b>40</b>         | <b>120</b> |

## **2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

### **ВСТУП**

Предмет, завдання і методи курсу «Фармакологія з рецептурою». Складові частини фармакології: фармакокінетика, фармакодинаміка, фармакотерапія, фармакопрофілактика, рецептура.

Зв'язок дисципліни «Фармакологія з рецептурою» з іншими науками.

Заслуги у розвитку фармакології і фармації Гіппократа, Асклепіади, Клавдія Галена, Авіценни, Парацельса. Лікарі Київської Русі Петро Сиріянин, Даміан, Аліпій, Агапіт.

Значення праць О.П. Нелюбіна, О.М. Бутлерова, Д.І. Менделєєва для фармакології.

Роль вчених у розвитку ветеринарної фармакології: К.І. Щепкіна, М.М. Максимовича, І.І. Шантиря, М.І. Пирогова, С.П. Боткіна, І.М. Сеченова, І.П. Павлова та ін.

### **1. РЕЦЕПТУРА**

#### **1.1. Загальна рецептура**

Предмет і завдання рецептури. Поняття про лікарську речовину, лікарську форму, ліки, лікарський препарат. Фармакопея, інструкції із застосування нових засобів.

Аптека, типи аптек. Обладнання та устаткування аптеки. Правила реалізації ветеринарних медикаментів і препаратів, правила зберігання лікарських речовин в аптеці.

Поняття про рецепт та правила його виписування на ветеринарні препарати. Скорочення та несумісності в рецептах, складові частини рецепта. Маса і міра лікарських речовин.

#### **Лабораторні заняття 1-3**

Ознайомлення з аптекою та її обладнанням, фармакопеєю, довідниками, аптечною документацією.

Ознайомлення з вагами і правилами зважування, аптечним посудом, мірним посудом. Миття і стерилізація посуду, ліків, інструментарію, дистилювання води.

Схеми виписування рецептів. Ветеринарно-санітарні вимоги під час виготовлення ліків, прибирання приміщень та особиста гігієна персоналу аптеки.

#### **1.2. Спеціальна рецептура**

Рідкі лікарські форми: розчини, мікстури, слизи, емульсії, настої, відвари. Характеристика, технологія їх приготування і виписування рецептів.

Галенові та новогаленові препарати: настойки, екстракти, сиропи.

Тверді і щільні лікарські форми: порошки, болуси, таблетки, капсули, брикети, гранули. Характеристика, технологія їх виготовлення і виписування рецептів.

М'які лікарські форми: мазі, пасти, лініменти, кашки, супозиторії.  
Характеристика, технологія їх виготовлення і виписування рецептів.  
Аерозольні лікарські форми.

#### **Лабораторні заняття 4-9**

Виписування рецептів та технологія виготовлення основних рідких лікарських форм: розчинів, мікстур, слизу, емульсій, настоїв, відварів.

Виписування рецептів та виготовлення основних твердих лікарських форм: присипок, порошків, зборів, болюсів.

Виписування рецептів та виготовлення основних м'яких лікарських форм: мазей, паст, лініментів, кашок.

Економічне обґрунтування доцільності використання власно виготовлених лікарських форм.

## **2. ЗАГАЛЬНА ФАРМАКОЛОГІЯ**

### **2.1. Фармакодинаміка**

Способи та види дії фармакологічних засобів. Види дії лікарських речовин. Особливості дії ліків за повторного застосування. Комбінована дія ліків.

Фактори, що впливають на дію лікарських речовин.

Доза. Види доз, принципи дозування лікарських засобів тваринам.

### **2.2. Фармакокінетика**

Шляхи введення лікарських речовин в організм тварин. Всмоктування, розподіл, біотрансформація і виведення лікарських речовин з організму.

### **2.3 Фармакотерапія. Види фармакотерапії**

Отруєння тварин лікарськими засобами: причини отруєнь, диференціальна діагностика отруєнь, лікування та профілактика.

#### **Лабораторні заняття 10-12**

Ознайомлення з основними приладами для фіксації тварин та введення в організм лікарських речовин.

## **3. СПЕЦІАЛЬНА ФАРМАКОЛОГІЯ**

### **3.1. Засоби, що діють на центральну нервову систему**

Загальна характеристика. Класифікація нейротропних засобів.

Засоби, що пригнічують центральну нервову систему. Наркотичні засоби. Поняття про наркоз. Теорії і стадії наркозу.

Наркотичні засоби (хлоратидрат, тіопенатал натрію, кетаміну гідрохлорид, седазин, каліпсол, каліпсовет, спирт етиловий та ін.). Властивості, дія, застосування.

Снодійні засоби (барбаміл, барбітал натрію, фенобарбітал). Загальна характеристика, механізм дії і застосування.

Препарати групи кофеїну: кофеїн, кофеїн чистий, кофеїн бензоатнатрію, теобромін, теофілін. Властивості, дія і застосування.

Препарати групи камфори. Вплив камфори на довгастий мозок, серцево-судинну систему, дихання. Протизапальна жарознижувальна та інші дії камфори.

Представники камфори: розчин камфори 20% в олії, камфорний спирт, олія камфорна, мазь камфорна, коразол, кордіамін. Властивості, дія, застосування.

Психотропні засоби.

Поняття про психотропні засоби, їх класифікація.

Транквілізатори (седативні засоби).

Похідні бензодіазепіну: діазепам та його синоніми.

Броміди: натрію бромід, калію бромід.

Препарати валеріани: кореневище з корінням валеріани, трава пустирника та їх настойки.

Нейролептики. Похідні фенотіазіну: аміназин, пропазин, трифтазин. Властивості, дія, застосування.

Анальгезуючі засоби. Поняття про анальгезію.

Наркотичні анальгетики: папаверину гідрохлорид.

Ненаркотичні анальгетики: баралгетас, спазмалгон, дексалгін, кетанов, траумель, спазган, триган-Д, мінальган. Дія та практичне застосування.

Саліцилова кислота та її похідні: натрію саліцилат, кислота ацетилсаліцилова, метилсаліцилат, фенілсаліцилат, спирт саліциловий.

Похідні піразолону: анальгін, пенталгін, панадол, ефералган, антипірін. Властивості, дія, застосування.

Похідні аніліну: асфен, аскофен, парацетамол, цитрамон, упсарин УПСА.

### **Практичне заняття 1**

Ознайомлення з засобами, що діють на центральну нервову систему: пригнічувальні (наркотичні, снодійні, психотропні, транквілізатори, нейролептики, анальгезуючі); збуджувальні (група кофеїну, камфори).

### **3.2. Засоби, що діють на периферійну нервову систему.**

#### **Засоби, що пригнічують аферентні нерви**

Поняття про анатомію і фізіологію периферійної нервової системи.

Загальна характеристика та класифікація засобів, що діють на аферентну і еферентну нервову систему.

Засоби, що пригнічують аферентні нерви.

Місцевоанестезувальні засоби (анестезин, новокаїн, дикаїн, совкаїн, ксикаїн (лідокаїн), тримекаїн). Поняття про місцеву анестезію. Механізм дії та види анестезії залежно від способу введення засобів.

Пом'якшувальні засоби (вазелін, вазелінова олія, віск, парафін твердий, озокерит, гліцерин, ланолін, жир свинячий очищений, рослинні олії). Загальна характеристика, дія, застосування.

Обволікальні засоби (крохмаль, алтейний корінь, корінь солодки, насіння льону, желатин). Загальна характеристика, дія, застосування.

В'язучі засоби: загальна характеристика, дія, застосування. Органічні в'язучі: танальбін, теальбін, кора дуба, трава звіробою, квітки ромашки, кореневище зміїовика, листя шавлії, кореневище перстачу.

Неорганічні в'язучі засоби: дерматол, карбонат вісмуту основний, ксероформ.

Адсорбувальні засоби: активоване вугілля, біла глина, сорбіт, тальк (магнія трисилікат). Дія і застосування.

### **Практичне заняття 2-3**

Вивчення засобів, що пригнічують аферентні (чутливі) нерви. Вправи з виписування рецептів.

Вивчення анестезувальної дії новокаїну при місцевому інфільтраційному знеболенні.

Ознайомлення з дією пом'якшувальних, обволікальних, в'язучих та адсорбувальних засобів.

### **3.3. Засоби, що збуджують аферентні нерви**

Загальна характеристика подразнювальних засобів (розчин аміаку, олія терпентинова очищена, ягоди ялівцю, насіння анісу, насіння кмину, насіння фенхелю, м'ята перцева, насіння гірчиці, листя евкаліпта). Властивості, дія, застосування.

Гіркоти: характеристика, дія, класифікація.

Гіркоти чисті: корінь тирличу, корінь кульбаби, лист бобівника. Дія та застосування.

Гіркоти ароматичні: трава полину, трава деревію, золототисячнику, трава кропиви, кореневище лепехи, цибуля, часник. Властивості, дія застосування.

Блювотні і румінаторні засоби: апоморфіну гідрохлорид, кореневище чемериці, тимпаном.

Жовчогінні засоби: алохол, кислота дегідрохолева, хол ензим, кукурудзяні приймочки, квітки цмину піщаного. Властивості, дія застосування.

Проносні засоби: сольові проносні (натрію сульфат, магнію сульфат, сіль карловарська штучна). Властивості, дія, застосування.

Рослинні та мінеральні олії: касторова (*рицинова*), соняшникова, лляна, вазелінова. Властивості, дія, застосування.

Рослинні проносні: сабур, корінь ревеню, кора крушини, лист сени, сеннадексин. Дія та застосування.

Синтетичні проносні: фенолфталеїн, ізафенін.

Відхаркувальні: трава термопсису, амонію хлорид.

### **Практичне заняття 4**

Ознайомлення із засобами, що збуджують чутливі нерви (позрадноувальні, блювотні, румінаторні, проносні).

### **3.4. Засоби, що регулюють функцію еферентних та адренергічних нервів**

Анатомічні та фізіологічні особливості еферентних нервів. Поняття про парасимпатичну і симпатичну нервову систему.

Засоби, що діють на холіноергічні нерви (М і Н-холіноміметики). Карбахолін. Властивості, дія, застосування.

М- і Н-холіноміметики непрямої дії (антихолінестеразні засоби): прозерин. Дія і застосування.

Н-холіноміметики (гангліостимулятори): цититон, лобелін. Дія, застосування.

М-холінолітики: атропіну сульфат, платифіліну гідротартрат. Дія і застосування.

Міорелаксанти: диплацин, дитилін. Дія та застосування.

Адреноміметики прямої дії: адреналіну гідрохлорид, мезатон. Дія та застосування.

Адреноміметики непрямої дії: ефедрину гідрохлорид. Дія та застосування.

### **Практичне заняття 5**

Розбір засобів, що регулюють функцію еферентних нервів. Ознайомлення з дією атропіну сульфату і пілокарпіну гідрохлориду на око тварин.

#### **3.5. Дезінфікувальні та антисептичні засоби**

Загальна характеристика дезінфікувальних та антисептичних засобів.

Група фенолу та його похідні: іхтіол, березовий дьоготь.

Протимікробні: присипка для ран, присипка з ксероформом, крем «Доктор», кубатол, мазь Вишневського.

Препарати важких металів. Препарати алюмінію: галун, галун палений. Дія, застосування. Препарати міді: міді сульфат. Дія, застосування.

Препарати цинку: цинку оксид, цинку сульфат, мазь цинкова. Дія та застосування. Препарати срібла: срібла нітрат, коларгол, протаргол, альбаргін. Дія та застосування.

Протиотрута для солей важких металів - унітіол, натрію тіосульфат.

Кислоти, луги і мила. Кислоти. Загальна характеристика, механізм дії, застосування. Хлористоводнева, молочна, оцтова, борна кислоти. Властивості, дія, застосування.

Луги. Загальна характеристика, види, дії. Натрію гідроксид, калію гідроксид, натрію карбонат, натрію гідрокарбонат, кальцію гідроксид, магнію гідроксид. Властивості, дія, застосування.

Мила. Мило зелене, спирт мильний.

Група хлору. Загальна характеристика, механізм дії, застосування. Хлорне вапно, хлорамін Б. Властивості, дія, застосування.

Група йоду. Загальна характеристика, механізм дії, застосування.

Йод, розчин йоду спиртовий 5%, 10%, розчин Люголя, йодиол, калію йодид, натрію йодид, йодоформ, мазь йодиста, йодонат.

Окислювачі: розчин перекису водню концентрований, гідроперит.

Препарати формальдегіду: розчин формальдегіду, гексаметилентетрамін, лізоформ, параформ.

Група сірки. Загальна характеристика. Сірка очищена, сірка осаджена, натрію тіосульфат.

## Практичне заняття 6

Розгляд протимікробних та антисептичних засобів. Проведення розрахунків та оволодіння методикою виготовлення розчинів, емульсій (натрію гідрокарбонат, у натрію карбонату, розчину Люголя) тощо.

### 3.6. Хіміотерапевтичні засоби

Загальна характеристика хіміотерапевтичних засобів. Заслуги вчених у розвитку хіміотерапії. Правила хіміотерапії. Класифікація.

Антибіотики. Загальна характеристика. Застосування і способи введення. Класифікація. Механізм антимікробної дії.

Група пеніциліну. Загальна характеристика, механізм дії, одержання, практичне застосування.

Препарата: бензилпеніциліну натрієва і новокаїнова сіль, екмоновоцилін, біцилін 1,3,5, ампіцилін натрієва сіль, ампіцилінтригідрат, феноксипілін, амоксиклав. Властивості. Дія, застосування.

Група тетрациклінів. Загальна характеристика, одержання, механізм дії і застосування.

Препарати: тетрациклін, окситетрациклін, тетрациклін, біоміцин тощо.

Властивості, дія, застосування.

Група левоміцетину: левоміцетин, синтоміцин, лінімент синтоміцину. Властивості, дія, застосування.

Група стрептоміцину: стрептоміцину сульфат, стрептоміцин-хлоркальцієвий комплекс. Властивості, дія, застосування.

Група аміноглікозидів: неоміцину сульфат, канаміцину сульфат гентаміцин. Дія, застосування.

Антибіотики макроліди: еритроміцин, oletетрин, тилозин, фармазін, фарматіл, спектолін.

Антибіотики різних груп: лінкоміцинугідрохлорид, поліміксин, цефалоспорины: цефазолін, цефтріаксон та ін. Властивості, дія, застосування.

Препарати фторхінолону: енрофлоксацин 10, енрофлоксацин 100.

Сульфаніламідні препарати. Загальна характеристика, механізм дії. Класифікація препаратів. Сульфаніламідни, які застосовують переважно при шлунково-кишкових захворюваннях. Препарати: сульфадиметоксин, сульфамонотоксин. Дія та застосування.

Сульфаніламідни, які застосовують при хворобах нирок та сечовивідних шляхів. Препарати: уросульфан, сульфацил. Дія та застосування.

Сульфаніламідни, які застосовують переважно при септичних процесах.

Препарати: стрептоцид, стрептоцид розчинний, норсульфазол, норсульфазол розчинний, сульфазин, метилсульфазин, сульфадимезин, етазол, етазол розчинний. Дія та застосування.

Нітрофуранові препарати: фурацилін, фурадонін, фуразолідон, мазь фурацилінова, фурагін, фуразолін, фуросин, нітрофурілен. Загальна характеристика, механізм дії, застосування.

Лікарські барвники. Загальна характеристика. Механізм дії на мікроби та паразити. Класифікація.

Лікарські барвники переважно протикровопаразитарної дії: азидин, гемоспоридин. Властивості, дія, застосування.

Лікарські барвники переважно антисептичної дії: брильянтовий зелений, генціанвіолет, метиленовий синій, етакридину лактат. Властивості, дія, застосування.

### **Практичне заняття 7**

Вивчення препаратів, що належать до антибіотиків, сульфаніламідів, лікарських барвників. Механізм їх дії.

#### **3.7. Протипаразитарні засоби**

Кокцидіостатичні (протиєймеріозні) препарати: ампроліум, ірамін, фарм-кокцид, хімкокцид, байкокс 2,5 %, брометроніт. Дія і застосування.

Антигельмінтні засоби. Класифікація та правила дегельмінтизації.

Препарати, що діють на трематоди та цестоди: бітіонол, празіквантел (дронцит, цесил, цестал, азіпірін), клозантел (роленол), гексахлорофен, дихлорофен, бромоксан, каніквантель плюс, тегалід, фенасал, гексахлор-параксиллол, гексахлоретан, бронтел 10%, політрем.

Препарати, що діють на нематоди: левамізол (альфамізол, бровалевамізол), альбендазол (атазол, альбен, бровальзен, альбазен), мебендазол (мебенвет, нілверм), тіабендазол (тіабен, гіподерм), фенбендазол (бровадазол, фенкур), пірантел (антиверм, тівідин), фебантел (дронтал для кішок, дронтал для собак), прател, піперазин та ін.

Інсектицидні та акарицидні засоби.

Загальна характеристика, представники: авермектин (абамектин, івермектин, бровермектин, аверсект), амітразин, айрон, барс, біпін, бровамектин, дибром, дельтокс, дельтаметрин (бутокс), івомек, інсектин, івомек, інсекто-акарицидна пудра, краплі Бар'єр, мазь аверсектинова, мазь сірки, мазь сірчано-дьюгтева, негувон, неоцидол, неостомазан, фронтлайн, себацил, тактик, тігувон.

Дератизаційні засоби: бактокумарин, зоокумарин, зоорат, зерацид, ландрат, лінкоцид, пінокумарин, препарат КР-1, ратиндан, ракумін, фосфід цинку, щурача смерть (бродіфакум), щуромор, ланірат (бромадіолон).

### **Практичне заняття 8**

Ознайомлення з препаратами, що належать до антигельмінтиків, інсектоакарицидів, антипротозойних, кокцидіостатичних та дератизаційних засобів.

#### **3.8. Засоби, що діють на процеси обміну речовин в організмі тварин, серцеві глікозиди**

Вітамінні препарати. Загальна характеристика, класифікація і практичне застосування.

Водорозчинні вітаміни та їх препарати. Препарати вітамінів групи В: рибофловін, тіамін, піридоксин, ціанокоболамін. Дія, застосування. Аскорбінова кислота. Нікотинова кислота. Вікасол. Дія, застосування.

Жиророзчинні препарати вітамінів. Препарати вітаміну А: ретинол, ретинолу ацетат, ретинолу пальмітат, риб'ячий жир.

Препарати вітаміну Д: ергокальциферол, холекальциферол. Дія, застосування.

Токоферолу ацетат. Полівітаміни: тривіт, тетравіт, продевіт.  
Гормональні препарати: АКТГ, пітуїтрин, окситоцин. Дія, застосування.  
Естрогенні препарати: фолікулін, синестрол. Дія, застосування.  
Препарати підшлункової залози: інсулін, ліпокаїн, інсулар. Дія, застосування.  
Препарати щитовидної залози: тиреоїдин, тироксин. Дія, застосування.  
Препарати кори надниркових залоз: кортизону ацетат, гідрокортизон, мазь гідрокортизонова та преднізолонова, преднізолон. Дія застосування.  
Простагландини: естрофан, дінопрост, ензапрост Ф, контри для самок та ссавців.  
Ферментні препарати: ентерофаг, сік шлунковий натуральний, пепсин, панкреатин, мезим-форте.  
Солі лужних та лужноземельних металів. Загальна характеристика. Ізотонічні, гіпотонічні, гіпертонічні розчини. Дія, застосування.  
Представники: натрію хлорид, натрію гідрокарбонат, кальцію хлорид, кальцію глюконат, кальцію фосфат, кальцію бороглюконат, кальцію карбонат, магнію сульфат. Дія і застосування.  
Засоби, що діють на систему крові і еритропоез.  
Препарати заліза: фероглюкін, урсоферон, суїферовіт, суїферон, феродекс-100. Дія, застосування.  
Засоби, що впливають на процеси зсідання крові. Коагулянти: тромбін, желатина медична, губка гемостатична медична. Дія, застосування.  
Антикоагулянти: гепарин, натрію цитрат. Дія, застосування.  
Замінники крові: розчин Рінгера-Локка, поліглюкін, реополіглюкін. Дія, застосування.  
Вуглеводи: глюкоза - 5%-ий розчин, 40%-ий розчин, цукор. Дія, застосування.  
Серцеві глікозиди: адонізид, гітален, дігаленнео, корглікон, конвалітоксин, трава горицвіту весняного, трава конвалії, строфантин К.

### **Практичні заняття 9**

Ознайомлення з гормональними та ферментними препаратами, вітамінами. Дія, застосування.

## **4. ВЕТЕРИНАРНА ФІТОТЕРАПІЯ**

Лікарські рослини у ветеринарній медицині. Органічні речовини рослинного походження: терпени, алкалоїди, глікозиди, вітаміни. Правила збирання, консервування та зберігання рослинної лікарської сировини. Терміни придатності рослинної лікарської сировини. Календар збору лікарських рослин.

### **Практичне заняття 10**

Вивчення лікарських рослин за гербаріями, таблицями, малюнками, колекціями зібраних свіжих рослин. Розгляд їх дії та застосування. Оформлення гербарію.

### 3. САМОСТІЙНА РОБОТА

Основним завданням фахової передвищої освіти навчальних закладів на сучасному етапі розвитку суспільства є формування творчої особистості, спеціаліста здатного до самостійного підвищення фахового рівня, самоосвіти, креативності, інноваційної діяльності. Але розв'язання цього завдання неможливе, якщо в освітньому процесі існуватиме лише передача знань від викладача до здобувача освіти. Щоб залучити здобувача освіти до активного здобуття знань, неocenенною є роль самостійної роботи.

В орієнтовній структурі навчальної дисципліни до кожного розділу вказано кількість годин, відведена на самостійне вивчення. Самі ж теми на самостійне вивчення визначає викладач, що забезпечуватиме його творче ставлення до праці, надасть можливість розвивати педагогічно доцільну лінію співпраці та сприяти формуванню всебічно розвиненої особистості здобувача освіти.

Визначені теми самостійного вивчення повинні бути відображені в робочій навчальній програмі, розглянуті на засіданні циклової комісії та затверджені заступником директора з навчальної роботи.

### РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

**Основна:** Ветеринарна фармакологія: навчальний посібник /О.К. Гальчинська. – К.: Аграрна освіта, 2013. – 525 с.

Ветеринарна фармакологія: підручник / Хмельницький Г.О., Дехницький В.Б. – К. :, 2017. – 585 с. ISBN

**Додаткова :** Хмельницький Г.О., Строкань В.І. Х 65 Ветеринарна фармакологія з рецептурою: Підручник для вищих аграрних закладів освіти I-II рівнів акредитації із спеціальності “Ветеринарна медицина”. - К.: Аграрна освіта, 2001.- с .

**Інформаційні ресурси:** <https://www.youtube.com/watch?v=TGg5zAD2F44>